

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

**VISUOMENINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO
REKOMENDACIJOS**

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė: dr. Linas Jašinauskas ir Renata Bernotienė.

Turinys

1. Visuomeninio ugdymo turinio mokymo rekomendacijos.....	2
2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.....	4
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	9
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.....	11
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų	11
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	13
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	36
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	38
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai	38

1. VISUOMENINIO UGDYMO TURINIO MOKYMO REKOMENDACIJOS

Mokant(-is) naujo turinio reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį į individualius vaiko poreikius, gebėjimus ir galimybes; kilus mokymosi sunkumams, laiku suteikti reikiamą pagalbą. Naują turinį reikėtų pritaikyti mokiniui, jo turimai patirčiai: sudominti, skatinti aktyviai veikti, spręsti problemas, dalintis savo žinojimu, siesti naujas žinias su jau turimomis, anksčiau įgytomis. Todėl svarbu, kad ugdymosi procese būtų užtikrinta įvairių mokymo priemonių, būdų ir metodų dermė, skirtingų mokymosi aplinkų įvairovė, nes natūraliai vaiko asmenybės raidai būtinos pradinėse klasėse įgytos pozityvios mokymosi patirtys.

Nauja informacija turėtų būti pateikiamavaiko gyvenimo patirties kontekste, pažįstamose ir naujose gyvenimiškose situacijose; kuriami kuo artimesni realiam gyvenimui mokymosi kontekstai, kuriose atrandamos naujos, pritaikomos jau turimos žinios, sprendžiamos probleminės situacijos; mokomasi įvairioje – mokyklinėje ir nemokyklinėje – aplinkoje; ieškoma ugdymo turinio sąsajų su sociokultūriniu gyvenimo kontekstu; atsižvelgiama į aplinkos (regiono, miesto, mokyklos) ypatumus.

Esminiai visuomeninio ugdymo programos pokyčiai

Pasaulio pažinimas (2016 metų programa)	Ko siekiama?	Visuomeninis ugdymas (2022 metų programa)
Pasaulio pažinimas – integrali ugdymo sritis, skirta vaiko socialinei bei gamtamokslinei kompetencijai plėtoti.	<i>Tikimasi, kad mokiniai noriai, prasmingai ir atsakingai veiks artimiausioje socialinėje, kultūrinėje ir gamtinėje aplinkoje, sieks ją saugoti ir plėtoti, savo veiklą grįsdarniojo vystymosi principais.</i>	Visuomeninis ugdymas skirtas padėti mokiniams plėtoti pozityvų santykį su savimi, kitais žmonėmis, gyventi ir veikti demokratinėje visuomenėje, sparčiai besikeičiančioje daugiakultūrinėje aplinkoje.
Pasiekimų sritys: • Žmonių gyvenimas kartu. • Žmonių gyvenimo kaita. • Žmonių gyvenamoji aplinka. • Žmogus ir gyvoji gamta. • Žmogus ir negyvoji gamta. • Žmogaus sveikata ir saugumas.	<i>Tikimasi aukštesnių mokinių pasiekimų, nuoseklesnio mokymosi proceso, dermės su pagrindiniu ugdymu.</i>	Pasiekimų sritys: • Visuomenės pažinimas ir komunikavimas. • Orientavimasis istoriniame laike, geografinėje erdvėje ir rinkoje. • Tyrinėjimas ir interpretavimas.
Mokymosi turinys (turinio apimtis) pateiktas koncentrams (1–2, 3–4 kl.)	<i>Tikimasi apimti aktualų ir prasmingą turinį, padedantį mokiniui pažinti save kaip asmenį, bendruomenės narį, suprasti, kad praeities įvykiai, reiškiniai ir procesai veikia šalies ir jos piliečių dabartį ir ateitį, pažinti demokratinės visuomenės procesus ir atsakingai veikti pagal galimybes keičiant artimiausią aplinką.</i>	Mokymo(si) turinys pateiktas klasėms: 1, 2, 3, 4.

Pasiekimų sritis **Visuomenės pažinimas ir komunikavimas** apima mokinio savęs ir bendruomenės santykių pažinimą, socialinius ryšius, gyvenimą demokratinėje visuomenėje, įsitraukimą ir veiklą artimiausioje socialinėje aplinkoje. Temą rekomenduojama mokyti pasitelkiant diskusijas, pokalbio metodus, mąstymo žemėlapius. Kalbant apie vaiko savęs suvokimą ir savęs kaip bendruomenės nario ugdymą, būtų svarbu įtraukti vaiko turimą kontekstą, ką jis jau žino viena ar kita tema. Sėkmingam vaiko konteksto ir naujų žinių siejimui rekomenduojama pasitelkti mąstymo žemėlapius (apskritimo ar burbulo). Rekomenduojama pamokos pradžioje mąstymo žemėlapius naudoti su probleminiu klausimu.

Ugdant visuomeninio ugdymo programoje numatytus pasiekimus prasminga klasėje/mokykloje organizuoti veiklas, skatinančias mokinius įsitraukti ir aktyviai bei atsakingai veikti bendruomenei ir bendruomenėje. Dalyvaudami bendruomenės veikloje, mokiniai ne tik mokosi kultūriškai priimtinių mąstymo ir kalbėjimo būdų. Jie ne tik perima kultūrinį palikimą, bet ir kuria naujas bendrabūvio, komunikacijos formas ir normas, kurias laiko teisingomis ir atitinkančiomis bendruomenės poreikius.

Svarbu į ugdymo turinį įtraukti finansinio gyvenimo naujoves ir jas taikyti ugdymo procese. Įtraukti finansinius terminus į taikomojo pobūdžio matematines užduotis ir informacinius tekstus, kuriuos mokiniai galėtų nagrinėti per pamokas, taip sudarant galimybes mokiniams identifikuoti finansinius reiškinius kaip pažįstamus dalykus. Stiprinti santykinių skaičių supratimą kuriant taikomojo pobūdžio užduotis ir iliustruojant jas finansiniais terminais, stengiantis juos kuo geriau paaiškinti. Daugiau diskutuoti klasėse apie atsakingą finansinį elgesį. Pasiūlyti neformaliojo ugdymo užsiėmimų, kurių turinys būtų skirtas patraukliai pristatyti mokiniams finansinį pasaulį, išbandyti konkrečias priemones praktinėse užduotyse, skatinti susidomėjimą atsakingu finansiniu elgesiu ir didinti savo finansinį išprusimą ir pasitikėjimą. Stiprinti akademinį požiūrį silpniausių mokinių matematinių raštingumą ir skaitymo gebėjimus suvokiant, kad žemi akademiniai pasiekimai itin glaudžiai susiję su mokinių pažeidžiamumu, gyvenimo sąlygomis ir ateities perspektyvomis.

Rekomenduojama medžiaga:

Informacinė, metodinė paskaita mokytojams:

<https://www.youtube.com/watch?v=EQDKu4EWzZM> (peržiūrėta: 2026-01-26).

Informacinė laida apie vaikų finansinio raštingumo ugdymą

<https://www.youtube.com/watch?v=n6ii6rtH5jw> (peržiūrėta: 2026-01-26).

Pasiekimų sritis: **Orientavimasis istoriniame laike, geografinėje erdvėje ir rinkoje.** Ši sritis apima mokinio supratimą apie praeitį–dabartį–ateitį, suasmenintą žmonių gyvenimo kaitos, jos tęstinumo pažinimą ir naujų prasmų apie praeitį ir dabartį kūrimą. Svarbus istorijos aspektas – skatinti mokinius ugdyti žmogišką ir emocinę reakciją į įvykius ir problemas. Istorija yra susijusi su žmonėmis, jų kasdieniu gyvenimu, patirtimi ir veiksmais. Remiantis įvairiomis mokslinėmis studijomis yra manoma, kad geras istorijos mokymas pradinėse klasėse buvo siejamas su ypatybėmis, kurios skatina kūrybiškumą: vaizdingu mąstymu, interaktyviais metodais, užklasine veikla, problemų sprendimu, tiriamuoju darbu, savarankišku mokymusi ir kompleksiniais metodais. Kūrybiškai veikiantys pradinėjų klasių mokytojai „daro kūrybinius žingsnius, siekdami įvairiausiais būdais supažindinti mokinius su mokomojo dalyko žiniomis, pasitelkdami platų pedagoginių priemonių arsenalą“. Paprastai kūrybinis istorijos mokymas remiasi gausybe įvairių išteklių ir metodų; taip pat pasitelkiama kitų mokomųjų dalykų žinios ir gebėjimai, pavyzdžiui, dailės ir dramos. Kūrybinis darbas per istorijos pamokas turi būti siejamas su naujais, netikėtais būdais, taip pat mąstymu – mokiniai turi suprasti, kad vienintelį atsakymą turintys klausimai istorijoje yra labai reti, nes jos supratimas daugeliu atvejų yra subjektyvus.

Patarimai mokytojui:

- Dirbti bendradarbiaujant, skatinti mokinius dalintis patirtimi.
- Kartu su mokiniiais pasirinkite pamokos tikslą. Rekomenduojama išsirinkti tokį, kuris jiems būtų artimas, įdomus ir aktualus.
- Kruopščiai rinkitės veiklą, kuri skatintų mokinių vaizduotę.
- Sudarykite kuo daugiau galimybių atvirai mąstyti ir diskutuoti.
- Naudokite gausius išteklius, įskaitant IKT plačiausia prasme.
- Pasitelkite užklasinę veiklą, kad padėtumėte „atgaivinti praeitį“.
- Individualizuokite mokymąsi, kad atlieptumėte įvairių gebėjimų ir interesų mokinių poreikius.

- Sukurkite iššūkį keliančią ir rizikos reikalaujančią aplinką, kurioje mokiniai galėtų daryti kūrybiškus sprendimus.

- Aiškiai suformuluokite mokymosi rezultatus, atspindinčius istorijos dalyko žinias, įgūdžius ir supratimą, ir paaiškinkite mokiniams vertinimo galimybes

Taikant šiuos patarimus istorinė sritis mokiniams taps lengviau supranta, labiau įsimenama ir įdomi tyrinėti.

Rekomenduojama medžiaga:

Vaizdo įrašų ciklas „Įdomioji Lietuvos istorija“

https://www.youtube.com/watch?v=MuC8_LjPFaI (peržiūrėta: 2026-01-26).

Pasiekimų sritis: Tyrinėjimas ir interpretavimas. Ši sritis apima artimiausios geografinės ir istorinės aplinkos pažinimą, aktyvų tyrinėjimą, siekiant įgyti naujas patirtis ir plėsti supratimą apie pasaulį. Šių sričių pasiekimai ugdomi atsižvelgiant į individualius kiekvieno mokinio gebėjimus, amžiaus tarpsnio ypatumus, pradinio ugdymo integralumą. Vis dėlto asmeninė geografija – interesai, žinios, puoselėjamos vaikų ir kitų asmenų vertybės, kurios formuoja jų aplinkos ir žmogaus supratimą. Geografinės srities žinios siejasi su aplinkos ir žmogaus sąveika. Todėl nuo pačių pirmųjų bandymų „mokytis“ apie aplinką reikia daugiau įvairių dalykų nei vien tik duomenų. Tyrinėjant, perteikiant ir suprantant įvairiapusį ir sparčiai kintantį pasaulį, esminis dalykas yra vaizduotė. Pasaulis nuolat atrandamas iš naujo, ir tai ypač tinka, kai kalbama apie mažus vaikus. Yra pabrėžiama, kad šis atradimo veiksmas vaikystėje yra subjektyvus ir tai yra savita atradimo forma, kuri ganėtinai skiriasi nuo suaugusiųjų. Ugdant geografinę sritį svarbu atkreipti dėmesį į:

- vaizduotę, kuri yra reikalinga norint geriau suprasti pasaulį ir kaip tarpusavyje susietos gamtinės ir žmonių aplinkos;

- naudoti kasdienes situacijas ir tiesioginę patirtį, pavyzdžiui, lauko tyrimus, kaip galimybę kurti ir taikyti žinias;

- tikslios mokomojo dalyko žinios suteikia galimybę atrasti ar jas pagilinti, todėl nauja informacija turi būti pateikiama ypač tiksliai, aiškiai;

- tam tikros vietovės išskirtinumo svarba geografijos dalyke ir platesnis gyvenamosios vietovės bei pasaulio kontekstas;

- geografijos praktinių lauko tyrimų, leidžiančių „tyrinėti“ ir (arba) naudoti tyrimą kaip mokymosi strategiją.

Rekomenduojama medžiaga:

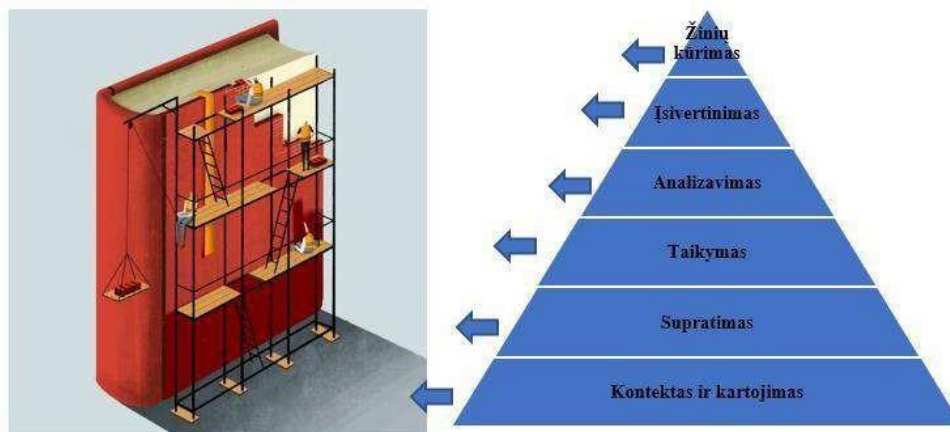
6 vaizdo pamokų ciklas apie žemynus

<https://www.youtube.com/watch?v=HYJC17rKR3w&list=PLRwXGEK3MjppDSV0X5CUNBPKu2UxkFZjK> (peržiūrėta: 2026-01-26).

2. KAIP UGDYTI AUKŠTESNIUS PASIEKIMUS

Šiame skyriuje mokytojai ras patarimų, kaip padėti vaikams siekti aukštesnių pasiekimų, siekiant ugdomųjų veiklų metu suteikti vaikui įveikiamą iššūkį. Pagalba mokiniui gali būti teikiama per kritinio mąstymo skatinimą, nes tai gebėjimas interpretuoti ir apibendrinti turimą informaciją bei sieti su jau turimomis žiniomis.

Pastoliavimo pamokoje strategijos (pagal Rebecca Alber, 2011):

Žingsniai	Strategijos etapai	Pagalbos teikimo būdai, siekiant aukštesnių pasiekimų
1.	Kontekstas ir kartojimas	Pagrindinių sąvokų, algoritmų ir kitų žinių kartojimas. Svarbu kad kartojimas būtų paremtas vaiko žinių kontekstu, pradedant klausimu: ką vaikas jau žino ta tema? Taip pat labai svarbi aiški, vaizdi, struktūruota medžiaga. Svarbu taikyti sąvokų strategijas, mąstymo žemėlapius, iliustracijas, asociacijas . Šiame etape vaikas kuria pagrindą, kuriuo remsis siekiant aukštesnių pasiekimų.
2.	Supratimas	Šiame etape aiškinamos naujos koncepcijos, kuriami logikos ryšiai. Svarbu mokiniams pateikti užuominų, pasiūlymų, idėjų, kurios suaktyvintų turimas žinias ir jas sietų su nauja informacija . Taip pat šiame etape labai svarbus – laikas, skirtas informacijai apdoroti, suprasti. Derėtų skatinti mokinių dalijimąsi, ką jie suprato.
3.	Taikymas	Taikymo lygmenyje svarbu sukurti situaciją, kurioje vaikas gali pademonstruoti supratimą . Tą pačią informaciją panaudoti skirtingose situacijose, labai svarbus aktyvus klausinėjimas , kuris turėtų būti paremtas aukštesnio lygmens klausimų tipais: kaip?, kodėl? ir pan. Dar vienas svarbus aspektas, tai – problemų sprendimų situacijos, kurios turi būti paremtos vaiko artimos aplinkos pavyzdžiu, tokiu būdu bus išlaikoma motyvacija ir įsitraukimas.
4.	Analizavimas	Tai informacijos struktūravimo etapas , kai ieškomi priežasties ir pasekmės ryšiai . Šiame etape galima pateikti iššūkį keliantį tekstą arba kitą užduotį. Svarbu vaikus supažindinti su iššūkiu naudojant nuotraukas, kontekstus, kurie vaikai atpažįsta, analogus . Svarbus skirti laiko, tai aptarti mažose grupelėse ar porose, vėliau su visa klase .
5.	Įsivertinimas	Įsivertinime turi būti taikomi įrankiai, kurie padėtų mokiniui pagrįsti savo žinių ir supratimo poziciją . Todėl įsivertinimui būtini iš anksto aptarti kriterijai , kurie gali būti derinami su refleksijos klausimais , tokiais kaip: kur galėsiu panaudoti šią naują informaciją?
6.	Žinių kūrimas	Vaikas, besiremdamas nauja informacija, didesne patirtimi, kuria naują produktą, siekia aukštesnio rezultato .

Veiklos pavyzdys.

2 klasė. Tema iš bendrosios programos „*Mano asmeniniai finansai*“. Kalbama, kaip uždirbami pinigai. Diskutuojama apie šeimos ir mokinio pajamas (kišenpinigiai, pramogos ir kt.). Aptariami apsipirkimo sprendimai, išlaidos, grąža ir skola.

1-a įvadinė veikla: „Euras“.

Probleminiai klausimai nagrinėjami pamokoje:

- Kokiais pinigais atsiskaitoma Lietuvoje?
- Kaip atrodo euro monetos ir banknotai?
- Kaip nustatyti, ar pinigai yra tikri?

Tikslas: išsiaiškinti, kaip atrodo ir kam naudojami euro monetos ir banknotai.

Uždavinys: aptars filmuotą medžiagą pagal pateiktus klausimus, paaiškins, kaip sužinoti, ar pinigai yra tikri, palygins skirtingos vertės monetas ir apskaičiuos skirtingos vertės monetų sumą.

Priemonės: kiekvienam mokiniui (popieriaus lapai, pieštukai, flomasteriai) dalomoji medžiaga kiekvienam mokiniui – euro monetų ir banknotų rinkiniai.

Veiklos aprašymas:

- 1 užduotis. Mokiniais siūloma peržiūrėti filmuotą medžiagą: „Susipažistame su euru“. Nuoroda: <https://www.youtube.com/watch?v=ewQx6C48gAE> (peržiūrėta 2025-01-26).
- 2 užduotis. Peržiūrėjus filmuotą medžiagą mokiniai suskirstomi poromis. Mokiniais siūloma apžiūrėti euro monetų ir banknotų rinkinius ir užduoti po 1–2 klausimus apie euro monetas ir banknotus vienas kitam poroje. Po veiklos su mokiniais aptariama, kaip sekėsi, ką naujo apie eurus mokiniai sužinojo ir pan.
- 3 užduotis. Mokiniais siūloma tinkamai priskirti žodžius žingsniams. Veikla reikalinga siekiant atpažinti/įsitikinti, ar popieriniai pinigai yra tikri.

Kaip atpažinti, ar popieriniai pinigai tikri?

1 žingsnis	2 žingsnis	3 žingsnis
Apčiuopti	Pažvelgti	Pakreipti

Su mokiniais aptariama veikla pamokoje. Taikomas Nebaigtų sakinių metodas. Galimi pavyzdžiai:

- A. Lietuvoje perkama ir parduodama naudojant....
- B. Eurai (monetos ir banknotai) yra skirtingi, nes...
- C. Popieriniai pinigai yra tikri, jeigu...

Patarimai mokytojui: pagal galimybes su mokiniais siūloma apsilankyti Pinigų muziejuje: prieiga per internetą: <https://www.pinigumuziejus.lt/lt/naujienos/pinigu-muziejuje> (peržiūrėta 2026-01-26)

2 veikla: „Einame apsipirkti arba apsipirkimo sprendimai“.

Probleminiai klausimai nagrinėjami pamokoje:

- Kodėl svarbu prieš apsipirkimą sudaryti prekių sąrašą?
- Kaip išsiaiškinti, ar norimai prekei užteks pinigų?
- Kaip suprasti posakį: „pinigai – ribotas išteklius“? *Tikslas:* išsiaiškinti, kodėl svarbu planuoti apsipirkimą.

Uždavinys: aptars filmuotą medžiagą pagal pateiktus klausimus, paaiškins, kaip ir kodėl svarbu planuoti apsipirkimą; bendradarbiaudami grupėje parengs pirkinių sąrašą.

Priemonės: kiekvienam mokiniui (popieriaus lapai, pieštukai, flomasteriai); grupėms – patarimų kortelės.

Veiklos aprašymas:

- 1 užduotis. Mokiniais siūloma pasiklausyti skaitomo teksto. Prieiga per internetą: <https://blog.swedbank.lt/asmeniniai-finansai-edukaciniai-leidiniai/nemokama-knyga-vaikams-pinigai-ir-kiti-giluciu-seimos-reikalai> (peržiūrėta 2026-01-26).

- 2 užduotis. Mokiniam siūloma panagrinėti klausytą tekstą grupelėse ir perskaityti bei aptarti patarimus apie tai, kaip planuoti apsipirkimą, kad išleistume mažiau pinigų. Kiekvienai grupei pateikiama klausimų teksto aptarimui.

Galimi klausimų pavyzdžiai:

- Kodėl svarbu prieš apsipirkimą sudaryti prekių sąrašą?
- Kodėl svarbu, kad sąrašą rengtų visi šeimos nariai?
- Kaip išsiaiškinti, ar prekėms užteks pinigų?

Patarimai. Kaip planuoti apsipirkimą, kad išleistume mažiau pinigų?

d. Pinigai – ribotas išteklis, jie neatsiranda tėvų piniginėje tada, kai vaikai jų paprašo. Todėl reikia mokytis planuoti, kaip išleisite savo pinigus.

e. Žaiskite žaidimus apie apsipirkimą parduotuvėje. Taip geriau suprasite, kad pinigų kiekis ribotas ir kartais jų neužtenka visiems norams.

f. Prieš eidami į parduotuvę sudarykite prekių sąrašą.

3 užduotis. Mokiniam siūloma sudaryti prekių sąrašą taip, kad prekėms įsigyti užtektų turimų pinigų. Kiekvienai grupei skiriama 20 eurų suma. Pateikiamas prekių sąrašas.

Maisto produktai	Kaina
Batonas	1,12
Duona	0,75
Pienas	0,89
Kefyras	0,90
Kiaušiniai (10 vienetų)	1,20
Sviestas	1,19
Bandelė	0,45
Pomidorai	3,20
Agurkai (1 kg)	2,20
Saldainiai (1 kg)	4,50
Obuoliai (1 kg)	0,90
Dešrelės (10 vienetų)	2,50
Sultys (1 l)	2,30
Morkos (1 kg)	0,80

Mokiniai pristato parengtus prekių sąrašus kitoms grupėms. Mokiniai išsako savo mintis apie tai, kaip supranta posakį: „pinigai – ribotas išteklis“?

Prieinama išvados, kad išlaidų planavimas padeda taupyti pinigus.

Veiklos pavyzdys.

2 klasė. Tema iš bendrosios programos „Lietuvos valstybės simboliai ir jų reikšmė“. Prisimenami Lietuvos valstybės simboliai, kalbama, kodėl svarbu suprasti ir atpažinti valstybės simbolius, jų reikšmę. Aptariami atvejai, kai giedamas himnas, tyrinėjami himno žodžiai, jų reikšmė valstybei. Kalbama apie didžiavimąsi savo valstybe, jos pasiekimais.

Tikslas: aptarti Lietuvos valstybės simbolius: vėliavą, herbą, himną.

Uždavinys: bendradarbiaudami grupėse aptars, atpažins ir atvaizduos Lietuvos valstybės simbolius: vėliavą, herbą, paaiškins šių simbolių paskirtį; mokės giedoti himną.

Metodai:

- a. Diskusija.
- b. Darbas grupėse.

Priemonės: kiekvienai mokinių grupei popieriaus lapai (A3), pieštukai, rašymo priemonės, kortelės, vaizduojančios.

Veiklos aprašymas. Veiklos pradžioje mokiniams demonstruojama pateiktis, kurioje pavaizduota Lietuvos valstybės vėliava – Trispalvė ir Lietuvos istorinė vėliava.

Su mokiniais aptariama Lietuvos valstybės vėliava ir Lietuvos istorinė vėliava.

Vėliavos nuo seniausių laikų buvo naudojamos kaip skiriamieji ženklai. Kariuomenių pulkai buvo vadinami vėliavomis. Senovės lietuvių kariaunos taip pat turėjo skiriamuosius ženklus.

Mokiniams paaiškinama šių vėliavų reikšmė valstybei.

Lietuvos valstybės vėliava	Lietuvos istorinė vėliava
Lietuvos valstybės vėliava yra tautinė vėliava – <u>audeklas</u> , susidedantis iš trijų lygių horizontalių spalvų juostų: viršutinės – <u>geltonos</u> , vidurinės – <u>žalios</u> , žemutinės – <u>raudonos</u> .	Raudoname audekle, iš abiejų pusių, vaizduojamas šarvuotas raitelis tokių pat spalvų, kaip Lietuvos valstybės herbe.
1918 m., kai buvo įteisinta nacionalinė vėliava, rekomenduota išsaugoti ir valstybės vėliavą.	

Su mokiniais aptariamas Lietuvos valstybės herbas ir jame vaizduojamas šarvuotas raitelis su kalaviju.

Galimi klausimai mokiniams aptarimo metu:

- c. Kas vaizduojama herbe?
- d. Kas padeda lengviau įsiminti herbo simbolius?
- e. Ką gali reikšti (simbolizuoja) iškeltas raitelio kalavijas? Kodėl?

Mokiniai, bendradarbiaudami grupėse, parengia plakatą „Lietuvos valstybės simboliai“. Plakate įklijuoja valstybės simbolius, užrašo jų pavadinimus.

Atsakydami į klausimą/klausimus, užrašo grupėse aptartus teiginį/ius.

Galimi klausimai:

- f. Kodėl valstybei svarbu turėti savo simbolius?
- g. Kaip atsiranda valstybės simboliai? Kas juos sukuria? Kodėl?

Patarimai mokytoji. „Lietuvos valstybės herbas yra Vytis: herbinio skydo raudoname lauke vaizduojamas baltas (sidabrinis) šarvuotas raitelis ant balto (sidabrinio) žirgo, laikantis dešinėje rankoje virš galvos iškeltą baltą (sidabrinį) kalaviją.

Prie raitelio kairiojo peties kabo mėlynas skydas su dvigubu geltonu (auksiniu) kryžiumi. Žirgo balnas, gūnia, kamanos ir diržai mėlyni. Kalavijo rankena, kamanų žąslai, balno kilpa ir pentinas, makštys bei žirgo aprangos metaliniai sutvirtinimai ir pasagos geltoni (auksiniai)“.

Iš [Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo](https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=38110&p_k=1). Paveikslų šaltiniai: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=38110&p_k=1 <https://grybauskaite.lrp.lt/lt/lietuvas-valstybes-istorine-veliava> (peržiūrėta 2026-01-26).

3. TARPDALYKINIŲ TEMŲ INTEGRAVIMAS. DALYKŲ DERMĖ

Siekiant nuosekliai ir kryptingai plėtoti pradinių klasių mokinių visuomeninio ugdymo gebėjimus, prasminga tinkamai išnaudoti vidines ir tarpdalykines ugdymo turinio integracijos galimybes. Tarpdalykiniai ryšiai ypatingai aktualūs nagrinėjant bendrus ugdymo turinio aspektus, nustatant atskirų dalykų elementų tarpusavio priklausomybę. Visuomeniniame ugdyme tarpdalykinė integracija ugdo mokinio mąstymo galias, jo kalbinę, vaizdinę, vaidybinę, kūrybinę raišką, etines (vertybines) nuostatas ir kompetencijas.

Visuomeninio ugdymo jungtys su tarpdalykinėmis temomis

Tarpdalykinė tema	Pasiūlymai ir idėjos veikloms
<i>Asmenybės, idėjos</i>	Su klasės mokiniais aptariama, kokios asmenybės jiems yra idealai, kokios savybės jiems yra svarbios. Paaikšina kodėl? Siūloma organizuoti tyrinėjimu grįstą veiklą, kad vaikai galėtų patyrinėti įvairius šaltinius esančius mokyklos ir miesto bibliotekoje, namų knygynėlyje, internete ar muziejuje. Svarbu, kad mokiniai ugdytųsi gebėjimą domėtis iškiliomis asmenybėmis, tyrinėdami įvairius informacijos šaltinius.
<i>Gimtoji kalba</i>	Komunikacija šiandieniniame kontekste gali būti labai įvairi, todėl labai svarbu su vaikais pakalbėti apie komunikavimo būdus, priemones, taikyti palyginimo ir sugretinimo metodą, siekiant pagilinti jų supratimą apie šių būdų ir priemonių pokytį. Galima integracija su kalbinių gebėjimų ugdymui, kai vaikui yra pasiūloma pakalbinti ir paimiti interviu iš savo bendraamžio ir senyvo amžiaus žmogaus. Tokiu būdu vaikas tyrinėdamas interviu medžiagą, galės pagilinti savo supratimą apie komunikacijos, keliavimo būdų ir priemonių pokytį.
<i>Etninė kultūra</i>	Etninės kultūros tema yra aktuali vaikams, nes ji kelia asociacijas, vaizdinius, kurie praturtina vaiko vaizduotę, suvokimą ir augina motyvaciją domėtis jį supančia aplinka. Šiai tarpdalykinei temai įgyventi galima vaikams pasiūlyti sukurti plakata, kuris atspindėtų gyvenamosios vietovės istoriją. Taip pat galima vaikams pasiūlyti pasidomėti jų tėvų, senelių ar prosenelių gimtosios vietovės istorija. Subūrus visus vaikus ir jų atliktus projektus, galima organizuoti parodą.

<i>Kultūros raida</i>	Kultūros raidos pažinimo neatsiejama vaiko pasaulėvokos ugdymo dalis. Tyrinėjant skirtingus istorijos laikotarpius, svarbu suvokti ne tik kaip, bet ir kodėl pokyčiai įvyko. Tokią temą galima įgyvendinti taikant vaizdo siužetų tyrinėjimą ir analizavimą, apie skirtingus istorijos laikotarpius. Vėliau po kiekvieno vaizdo siužeto pildomas mąstymo žemėlapis, kur vaikai žymisi pastebėtus to laikmečio bruožus.
<i>Kultūrų įvairovė, daugiakalbystė</i>	Kultūrų įvairovė yra mūsų gyvenimo dalis. Šiai temai tyrinėti galima pasitelkti interaktyvų darbą porose. Mokiniai turėtų pagalvoti ir aprašyti vieną mūsų tautos tradicinę šventę, taip pat pasidomėti kitos religijos ar kultūros tradicinę šventę. Mokiniai savo pristatymus gali daryti interaktyvius, naudodami įvairias IKT programas ar formas.
<i>Istorinė savimone</i>	Tema tyrinėjama patariant Lietuvos valstybės kelią, skiriant jį į tam tikrus etapus, kalbant ne tik kokie įvykiai buvo, bet organizuojant nagrinėjimą giluminiu požiūriu, kai pasitelkiama priežasties ir pasekmės strategija. Kalbama kaip vieni ar kiti įvykiai pakeitė dabartį.
<i>Pilietinės visuomenės savikūra</i>	Demokratinės visuomenės pagrindai galėtų būti ugdomi pasitelkiant diskusijos metodą ar projektinę veiklą, kad tam tikrus bruožus mokiniai galėtų patirti patys. Turėtų būti sudaroma galimybė pamatyti demokratinės visuomenės teikiamą naudą, tam tikrus įsipareigojimus.
<i>Aplinkos tvarumas</i>	Tyrinėjami aplinkos taršos šaltiniai ir jų poveikis vandeniui ir orui, gamtai ir žmogui; kaip tausoti gamtos išteklius? kaip taupyti elektros energiją, šilumą, vandenį? Atliekami socialiniai tyrimai, kuriami infografikai ar informaciniai plakatai, taikant projektinės veiklos metodą.
<i>Žmogaus teisės</i>	Tyrinėjama vietos bendruomenės tvarka, taisyklės ir tradicijos (tvarkos ir taisyklių laikymosi būtinybė, tradicijų kūrimas ir puoselėjimas; kas yra tradicija, kodėl ją kurti ir palaikyti yra svarbu praeičiai, dabarčiai ir ateičiai). Gali būti taikoma projektinė ar socialinė veikla, kai mokinys pats galėtų patyrinėti tam tikras teises ir atsakomybes.
<i>Finansinis raštingumas</i>	Kai tyrinėjami mokinių asmeniniai finansai, gali būti taikomas pokalbis, kaip uždirbami pinigai, kokia yra jų vertė, kiek reikia įdėti pastangų, kad uždirbtum ir kaip greitai galima pinigus išleisti. Šiai temai ugdyti galima pasitelkti mokykloje vykstančias amatų dienas, Kaziuko mugę, kai patys mokiniai gali patyrinėti savo asmeninius finansus ir pamąstyti, kiek ir kokioms prekėms išleidžia kišenpinigius ir santaupas.
<i>Ugdymas karjerai</i>	Tyrinėjamos įvairios profesijos, galima pasitelkti tėvų bendruomenę, kad jų dėka būtų galima mokinius supažindinti sukuo daugiau profesijų.

Tarpdalykinio integravimo pavyzdys naudojant projekto metodą.

Projektų metodo taikymas aktualus ir prasmingas įgyvendinant visuomeninio ugdymo tikslus. Dalyvaudami ir veikdami projektinėse veiklose mokiniai integruoja atskirų dalykų žinias į bendrą visumą, plečia turimas žinias apie juos supančios tikrovės reiškinius.

Projektinės veiklos metu mokiniai mokosi:

- planuoti individualią ir grupės veiklą;
- pasiskirstyti darbais, pareigomis, prisiimti atsakomybę už savo veiklą;
- pasirinkti ir pritaikyti veiklos metodus, priemones, medžiagas;
- bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais;
- pritaikyti turimas žinias ir įgūdžius kasdieniame gyvenime.

Projektinės veiklos metu ir jai pasibaigus mokiniams prasminga siūlyti reflektuoti įgytas patirtis, dalintis asmeninėmis įžvalgomis. Siūlomo pildyti *Dienoraščio* pavyzdys:

Šioje veikloje man buvo svarbiausia? (2-3 dalykai)	Kodėl man tai svarbu?
---	------------------------------

4. KALBINIŲ GEBĖJIMŲ UGDYMAS PER DALYKO PAMOKAS

Visuomeninio ugdymo pamokose integraliai ugdomi kalbiniai gebėjimai. Mokiniai skatinami pasakoti įvairias istorijas: apie save, kitus žmones, juos supančią aplinką, įvykius, situacijas, daiktus, miestus, šalis ir pan. Pasakojimų kūrimas žodžiu aktyvina mokinių mąstymą, plečia žodyną, stiprina mokinių pasitikėjimą savo kūrybiniais gebėjimais. Svarbu skatinti mokinius išsakyti savo nuomonę, gebėti išklausti kitus, mandagiai nesutikti ir pan.

Skatinant mokinius aktyviau dalyvauti ugdymo procese, išsakyti savo nuomonę, rekomenduojama:

- pabrėžti kalbėjimo kokybę;
- skatinti žodinę sąveiką;
- suformuluoti aiškius mokinių diskutavimo susitarimus;
- sustiprinti saugumo jausmą suburiant „pokalbio partnerių“ grupes ir jų pagrindu pradedant diskusijas;
- pasiūlyti bendradarbiauti skatinančios veiklos;
- leisti mokiniams pagalvoti, ką nori pasakyti, prieš pakviečiant kalbėti prieš didesnę grupę;
- pagalvoti kartu su mokiniiais, kaip įvertinti pokalbius, ir sudaryti progų apmąstyti, nuo ko priklausoveiksmingas kalbėjimas.

5. SIŪLYMAI MOKYTOJŲ NUOŽIŪRA SKIRSTOMŲ 30 PROCENTŲ PAMOKŲ

Planuojant visuomeninio ugdymo bendrosiose programose apibrėžtą ugdymo turinį reikėtų atkreipti dėmesį į privalomo (70 proc.) ir pasirenkamojo (30 proc.) mokymosi turinio santykį. 30 proc. ugdymo turinio mokytojas pritaiko atsižvelgdamas į individualius mokinio gebėjimus. Mokiniui, patiriančiam mokymosi sunkumų, sudaromos sąlygos pakartoti mokomąją medžiagą, išsiaiškinti kilusius klausimus, atlikti skirtingo sudėtingumo užduočių, kurios padėtų įtvirtinti įgytas žinias ir gebėjimus, ir pan. Mokiniui, demonstruojančiam aukštus socialinius gebėjimus, ugdymo turinys gilinamas, plėtojamas, siūlomos sudėtingesnės užduočių atlikimo formos, suteikiant galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams ne tik mokykloje, bet ir kitose ugdomosiose/educacinėse/kultūrinėse erdvėse už mokyklos ribų ir pan.

Pasiūlymai veikloms

Mokymo(si) turinio tema	Siūlymai
<i>Visuomenės veiklos pažinimas</i>	Visuomenės veiklos pažinimas galėtų būti tyrinėjimas pasitelkus atvejo analizės metodą, kai tyrinėjama artima aplinka. <i>Atvejo analizės situacija. Netrukus mokyklą lankyti pradedantis berniukas nerimauja, dėl naujų klasės draugų, kokie jie bus, kokia bus nauja aplinka. Vis mąsto ir svarsto, kaip jam seksis prisistatyti kitiems, kokių naujų draugų susiras. Klausimai analizei ir aptarimui:</i> • Kodėl berniukas nerimauja? • Kaip jautėtės, kai ruošėtės lankyti mokyklą? • Ar sunku prisistatyti kitiems? • Kokių patarimų turėtumėte vaikui, kuris ruošiasi eiti į mokyklą?

	<i>Verslo plano kūrimas.</i> Veikla būtų dar aktualesnė, jei pavyktų tai suderinti su mokykloje rengiamais renginiais, pvz. Kaziuko mugė, Pyragų diena ir pan. Mokiniai prašomi sukurti verslo planą, kuriame reikėtų numatyti: • kuriamą prekę ar paslaugą; • apskaičiuoti prekės ar paslaugos sąnaudas; • apskaičiuoti prekės ar paslaugos pardavimo kainą ir pelną; • apgalvoti, kaip būtų galima viešinti prekę ar paslaugą; • kokių priemonių ir pagalbos reikės, kad planas būtų įgyvendinamas?
<i>Aplinkos pažinimas</i>	Artimos aplinkos pažinimas turėtų būti organizuojamas siekiant įtraukti mokinius į aktyvią kūrybinę veiklą, ne tik kultūrinių ar gamtinių objektų lankymą. Mokiniai yra kviečiami tyrinėti artimą aplinką, tai gali būti ilgalaikis projektas, kuriame gali dalyvauti visa mokinio šeima. Pasirinkus įdomiausią objektą yra kuriamas informacinis plakatas, kuris kviestų visą bendruomenę aplankyti, pvz. miestelio biblioteką. Plakate turėtų būti surinkta pagrindinė informacija: trumpa istorija, faktai/ ypatybės/ funkcijos, reikšmė bendruomenei. Vėliau organizuojama mugė, kurios metu mokiniai pristato savo kūrybinius darbus ir dalinasi įžvalgomis.
<i>Praeitis, dabartis ir ateitis</i>	Tyrinėjant praeitį, dabartį ir ateitį galima atlikti socialinį tyrimą, kurio metu mokiniai galėtų lyginti laikotarpius ar daiktus iš tam tikro laikmečio. Pasitelkus mąstymo žemėlapius, galimas įvairius veiklų akcentas: informacijos rinkimas, palyginimas, sugretinimas, istorijos kūrimas. Projektą „Mano šeimos istorija“, galima įgyvendinti pasitelkiant istorinio pasakojimo kūrimą. Pirmas pasakojimo kūrimo etapas, tau faktų rinkimas, kurios mokiniys gali rinkti pokalbio metu su tėvais, seneliais ar kitais artimais giminaičiais. Kitas etapas – tai nuoseklaus pasakojimo kūrimas, kuriame yra panaudojami ir integruojami sužinoti faktai apie šeimą.

6. VEIKLŲ PLANAVIMO IR KOMPETENCIJŲ UGDYMO PAVYZDŽIAI

Šiame skyrelyje pateikiami ilgalaikių veiklų ir projektinių planavimo, kompetencijų ugdymo pavyzdžiai su nuorodomis į šaltinius ir patarimais mokytojams.

Ugdymo proceso kokybė didele dalimi priklauso nuo kokybiško edukacinių veiklų planavimo, todėl svarbu planuojant pasitelkti integracinius ryšius, įvairius šaltinius, netradicines aplinkas įgalinti mokinius įvairiapusiam ir motyvuojančiam mokymuisi. Įgyvendinimo rekomendacijose planavimo aspektai pateikiami kaip darbo įrankis, kuris paskatintų ieškoti naujų idėjų, netradicinių ugdymo proceso organizavimo formų, kurios sudaro galimybes kartu su mokiniais kurti lankstų, besimokančiųjų poreikius ir mokymosi galimybes atitinkantį mokymosi „kelią“ ir siekti bendrojoje programoje apibrėžtų mokinių pasiekimų.

VISUOMENINIO UGDYMO PLANO RENGIMAS I KASEI

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko (-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio mokymo(si) laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų etapo, savaitės ir pan.) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti BP įgyvendinimo rekomendacijų dalyje *Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai*. Planuodamas mokymo(si) veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius.

Planavimo darbą palengvins naudojimasis [Švietimo portale](#) (emokykla.lt) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Algoritmai ir programavimas (B)

Visi 1–2 klasių 3–4 klasių 5–6 klasių 7–8 klasių 9–10 (I–II gimnazijos) klasių III–IV gimnazijos klasių koncentras

Skaitmeninė kompetencija
Skaitmeninis turinys
Kuria įvairių formų ir formatų skaitmeninį turinį ir dirba su juo, apimanč skaitmeninio turinio paiešką, filtravimą (atranką), analizę ir kritinį vertinimą, valdymą, pertvarkymą, integravimą ir apdorojimo automatizavimą; paaisko skaitmeninio turinio autorių teisių.

B3. Kuria ir tvarko algoritmus, programas.

Klasių koncentrai	Stenkininis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras	Nagrinėja programų su paprogramėmis pavyzdžius, nurodo jų ryšius. Padedamas naudoja parašytas paprogrames, nurodo keletą duomenų struktūrų (B3.1).	Detalizuoja pateiktą uždavinį, nurodo reikalingus žingsnius jam spręsti, atpažįsta galimas paprogrames. Padedamas rašo paprogrames ir jas naudoja. Parenka tinkamas duomenų struktūras (duomenų masyvus, simbolių eilutes) (B3.2).	Projektuoja programą, naudoja paprogrames su parametrais (B3.3).	Rašo programas taikydamas smulkinimo (iš viršaus žemyn) metodą. Tinkamai aprašo, komentuoja paprogramių veikimą. Kuria paprogrames, kurios grąžina rezultatus (B3.4).
Mokymo(si) turinys				

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio aprašo langas:

Visi pasiekimai 1–2 klasių koncentras 3–4 klasių koncentras 5–6 klasių koncentras 7–8 klasių koncentras 9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras III–IV gimnazijos klasių koncentras

C1. Įžvelgia duomenų ryšį su algoritmais, vartoja tinkamas sąvokas.

C2. Tiria duomenis ir atlieka veiksmus su jais.

Klasių koncentrai	Stenkininis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
7–8 klasių koncentras	Naudoja mokytojo nurodytas skaitmenines technologijas pateiktiems duomenims apdoroti. Pateikia ir paaiškina duomenų glaudinimo uždavinių pavyzdžius (C2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba tyrinėja nurodytų duomenų rinkinių sąryšius, pateikia skaitmenines technologijas, padedamas taikyti statistiką. Padedamas sprendžia kelių tipų duomenų glaudinimo uždavinių pavyzdžius (C2.2).	Tyrinėja duomenų sąryšius, pateikia skaitmenines technologijas, statistiką. Aptaria duomenų glaudinimo problemas (C2.3).	Surenka ir apibendrina duomenis, pateikdamas skaitmenines technologijas, analizuoja duomenų sąryšius, daro statistiką grindžiamas išvadas. Diskutuoja ir pasiūlo būdus, kaip duomenų statistinė analizė gali padėti juos glaudinti (C2.4).
Mokymo(si) turinys				
Duomenų sąryšių tyrinėjimas. 7–8 klasių koncentras. Tyrinėjant duomenis mokomasi taikyti statistinius metodus – remiamasi tuo, kas mokoma matematikos pamokose. Informatikos dalies susiejimas su matematikos statistikos mokymu yra naudingas integravimo pavyzdys, padedantis pamatyti statistikos ir skaičiuklės naudingumą dirbant su dideliais duomenų kiekiais. Aptariama, kaip netiesioginiai duomenys gali paveikti galutinį rezultatą ar vesti prie klaidingų išvadų, daryti įtaką rezultatų kokybei. Duomenims laikyti ar apdoroti gali būti naudojami debesų technologijos priemonėmis.				

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) aprašai.

Saugaus elgesio mokymo(si) turinys

Saugus ir sveik

Darnus vystymasis
Aplinkos tvarumas

Primenami

Aplinkos apsauga

primenami

Skaitmeninių technologijų svarba aplinkosaugos sprendimams. Aiškinamasi, kaip skaitmeninės technologijos padeda spręsti aplinkosaugos problemas: klimato kaitos duomenų kaupimas, jų analizė, aplinkos užterštumo prognozių darymas; šilumos efekto mažinimas taikant skaitmenines technologijas elektrinėse; elektros, transporto srautų paskirstymas ir reguliavimas ir kt. Nagrinėjami šių problemų sprendimų pavyzdžiai.

ir poilsio re

Rizikos žmogė

Skaitmeninių technologijų svarba aplinkosaugos sprendimams.

Aiškinamasi, kaip skaitmeninės technologijos padeda spręsti aplinkosaugos problemas: klimato kaitos duomenų kaupimas, jų analizė, aplinkos užterštumo prognozių darymas; šilumos efekto mažinimas taikant skaitmenines technologijas elektrinėse; elektros, transporto srautų paskirstymas ir reguliavimas ir kt. Nagrinėjami šių problemų sprendimų pavyzdžiai.

Saugaus darbo virtualiojoje erdvėje principai, pavojai ir problemos.

9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras

Skaitmeninio turinio kūrimo mokymo(si) turinys

Ilgalaikio plano pavyzdyje pateikiamas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose Visuomeniniam ugdymui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema + (BP citata)* yra pateikiamos Visuomeninio ugdymo bendrosios programos (toliau – BP) temos;
- stulpelyje *Valandų skaičius* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc. val.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymo(si) veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Kompetencijos, Pasiekimai* pateikiama ugdomos kompetencijos ir pasiekimai;
- stulpelyje *Pastabos (Integracija, tarpdalykinės temos)* nurodomos tarpdalykinės temos;
- stulpelyje *Skaitmeninis vadovėlis* pateikiamos nuorodos į konkrečią temą.

ILGALAIKIO PLANO I KLASEI PAVYZDYS

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas: _____

	Mokymosi turinio tema +(BP citata)	70 proc. 26 val.	30 proc. 9 val.	Kompetencijos	Pasiekimai	Pastabos (Integracija, tarpdalykinės temos)	Skaitmeninis vadovėlis
Mokymosi turinio sritis. Visuomenės veiklos pažinimas							
1.	<i>Aš – bendruomenės narys.</i> Tyrinėjami įvairių bendruomenių pavyzdžiai, aptariama, kad mokinys yra įvairių bendruomenių narys, kalbama, kaip save pristatyti naujoje socialinėje aplinkoje, nagrinėjama, kaip elgtis su kitais bendruomenės nariais. Tyrinėjami žmonių poreikiai, pomėgiai, kalbama, kad nuomonės gali būti panašios ir gali skirtis. Analizuojama, kodėl svarbu kurti susitarimus ir (ar) taisykles ir jų laikytis, kaip galima susitarti dėl klasės taisyklių, kokiais būdais tai padaryti.	3		SESG Kultūrinė	Artimiausios socialinės aplinkos ir bendruomenės pažinimas	Kultūrų įvairovė	Aš – bendruomenės narys Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
2.	<i>Darbas – asmens, šeimos ir visuomenės gerovės šaltinis.</i> Kalbama, kaip ir kokia veikla galiu prisidėti, kad mane supančioje socialinėje aplinkoje būtų geriau, aptariama, kodėl svarbu žinoti savo teises ir pareigas.	3		SESG Kultūrinė Komunikavimo	Gyvenimas demokratinėje visuomenėje		Darbas – asmens, šeimos ir visuomenės gerovės šaltinis Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
3.	<i>Lietuvos valstybės simboliai ir jų reikšmė.</i> Kalbama, kas yra tauta, valstybė, Tėvynė, pilietis. Aptariama gyvenamosios vietos heraldika, pakartojami valstybingumą liudijantys simboliai – vėliava, herbas, himnas.	2		Pažinimo Kultūrinė Pilietiškumo	Istorinės raidos supratimas		Lietuvos valstybės simboliai ir jų reikšmė Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
4.	<i>Virtuali erdvė.</i> Aptariama, kaip veikia internetas, kokios informacijos galima rasti internete, kokios interneto teikiamos	1		Pažinimo Skaitmeninė	Supančios aplinkos pažinimas		Virtuali erdvė Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.

	galimybės ir pavojai.						
Mokymosi turinio sritis. Aplinkos pažinimas							
5.	<i>Orientavimasis realioje erdvėje ir artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje.</i> Susipažinama su artimos aplinkos (klasės, kiemo) planu, aptariama, kuo skiriasi piešinys nuo plano. Nagrinėjamas, rengiamas nesudėtingas klasės planas. Tyrinėjamas mokyklos kiemo planas. Aiškinamasi, kaip pakeliui į mokyklą, mokykloje, kieme būti saugiam. Mokomasi nupasakoti kelią į mokyklą, nusakyti objektus, pro kuriuos einama arba važiuojama.	4		Pažinimo Kultūrinė Komunikavimo	Geografinių sistemų pažinimas	Aplinkos tvarumas	<u>Orientavimasis realioje erdvėje ir artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> 1-4 kl.
6.	<i>Verslas ir verslumas.</i> Aptariama, kas yra verslininkas, tyrinėjami artimiausioje aplinkoje esantys verslai. Ekonominiai procesai artimiausioje aplinkoje. Aptariama, kokios būna profesijos ir kokias profesijas mokiniai žino savo artimiausioje aplinkoje ir (ar) šeimoje. Tyrinėjama, kuo skiriasi darbai verslo įmonėse ir valstybinėse institucijose. Aptariama, kam reikalingi pinigai ir, ar viską už juos galima nusipirkti. Diskutuojama, kodėl ne visus norus galima įgyvendinti ir nuo ko priklauso pasirinkimo galimybės.	3		Kūrybiškumo Komunikavimo Pažinimo	Verslumo gebėjimų ugdymas, ekonominės aplinkos pažinimas	Tvarumas	<u>Verslas ir verslumas</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> 1-4 kl.
Mokymosi turinio sritis. Praeitis, dabartis ir ateitis							
7	<i>Praeities tyrinėjimas.</i> Aptariamos praeities, dabarties ir ateities sąsajos: laiko tėkmė ir kaita, kalbame kaip suprantame laiką, kuo matuojamas laikas dabar ir praeityje. Mokomasi laiką apibrėžiančių sąvokų: para, savaitė, mėnuo, metai. Mokomasi kurti	4		Pažinimo Pilietiškumo Kultūrinė	Orientavimasis istoriniame laike		<u>Praeities tyrinėjimas</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> 1-4 kl.

	istorinę seką, kaip keitėsi žmonių gyvenamieji namai, kalbama, kodėl žmonės statė ir įsikurdavo rūmuose, pilyse. Aptariama, koks buvo kaimas ir miestas prieš tūkstantį, šimtą metų, analizuojamos artimos aplinkos daiktų atsiradimo istorijos. Komunikacija, kelionės ir keliautojai: aptariama, kaip žmonės bendravo, keliavo praeityje.						
8.	<i>Metų laikų kaita.</i> Aptariant pavyzdžius, aiškinamasi, kaip keičiasi metų laikai: vasara, rudenio, žiema, pavasaris. Nusakomi metų laikų požymiai.	2		Pažinimo	Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje		Metų laikų kaita Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
9.	<i>Aš ir mano šeimos istorija.</i> Kalbama, kokie yra svarbiausi vaiko ir šeimos gyvenimo įvykiai, tyrinėjamas giminės medis (vaikai, tėvai, seneliai). Aiškinamasi, kokios yra šventės, tradicijos, kodėl jos svarbios, aptariama, kodėl šventės gali būti minimos skirtingai.	5		Kūrybiškumo Komunikavimo Skaitmeninė	Orientavimasis rinkoje, ekonominių procesų supratimas ir asmeninių finansų tvarkymas		Aš ir mano šeimos istorija Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.

ILGALAIKIO PLANO II KLASEI PAVYZDYS

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas: _____

Nr.	Mokymosi turinio tema +(BP citata)	70 pr oc. 26 val	30 proc 9 val.	Kompetencijos	Pasiekimai	Pastabos (Integracija, tarpdalykinės temos)	Skaitmeninis vadovėlis
Mokymo(si) turinio sritis. Visuomenės veiklos pažinimas							
1.	<i>Aš – bendruomenės narys.</i> Aptariama, kokios veiklos vyksta bendruomenėje, kurioje kiekvienas yra savitas, unikalus. Mokomasi išreikšti ir priimti kitokią nuomonę, kalbama kaip ugdytis savo vertės, orumo jausmą. Aptariami konstruktyvaus elgesio pavyzdžiai, konfliktiško elgesio pasekmės, paprasčiausi būdai nesutarimams spręsti, patyčių prevencija.			Kūrybiškumo Pažinimo Komunikavimo SESG	Artimiausios socialinės aplinkos ir bendruomenės pažinimas		Aš – bendruomenės narys Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
2.	<i>Bendravimas ir bendradarbiavimas socialinėje aplinkoje.</i> Analizuojama, kas yra taisyklės, bendruomeniškumas ir susitarimai veikiant kartu. Kalbama, kam kuriamos tradicijos, kodėl jas reikia puoselėti, kaip tradicijos stiprina žmonių santykius, praturtina ir keičia aplinką, kurioje gyvename.			Komunikavimo Pilietiškumo Kultūrinė	Gyvenimas demokratinėje visuomenėje	Idėjos, asmenybės, Kultūrų įvairovė	Bendravimas ir bendradarbiavimas socialinėje aplinkoje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
3.	<i>Lietuvos valstybės simboliai ir jų reikšmė.</i> Prisimenami Lietuvos valstybės simboliai, kalbama, kodėl svarbu suprasti ir atpažinti valstybės simbolius, jų reikšmę. Aptariami atvejai, kai giedamas himnas, tyrinėjami himno žodžiai, jų reikšmė valstybei. Kalbama apie didžiavimąsi			Pažinimo Pilietiškumo Kultūrinė	Istorinės raidos supratimas		Lietuvos valstybės simboliai ir jų reikšmė Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.

	savo valstybe, jos pasiekimais.						
4.	<i>Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje.</i> Kalbama, kas yra asmens duomenys, kaip ir kodėl juos reikia saugoti. Kalbama kaip bendrauti virtualioje aplinkoje, aptariama kaip atpažinti elektronines patyčias ir kur kreiptis pagalbos.			Kūrybiškumo Skaitmeninė Komunikavimo SESG	Artimiausios socialinės aplinkos ir bendruomenės pažinimas		Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
5.	<i>Mano asmeniniai finansai.</i> Kalbama, kaip uždirbami pinigai. Diskutuojama apie šeimos ir mokinio pajamas (kišenpinigiai, pramogos ir kt.). Aptariami apsipirkimo sprendimai, išlaidos, grąža ir skola.			Pažinimo	Orientavimasis rinkoje, ekonominių procesų supratimas ir asmeninių finansų tvarkymas	Aplinkos tvarumas Asmens savybių ugdymas	Mano asmeniniai finansai Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
6.	<i>Profesijos.</i> Aiškinamasi, kurių profesijų žmonės dirba mūsų mokykloje, kokia šių darbų reikšmė mokyklos bendruomenei.			Kūrybiškumo Komunikavimo	Artimiausios socialinės aplinkos ir bendruomenės pažinimas		Profesijos Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
Mokymo(si) turinio sritis. Aplinkos pažinimas							
7.	<i>Orai ir jų pagrindiniai elementai.</i> Aiškinamasi Saulės, vandens įtaka orams. Tyrinėjama savaitės orų kaita (pavyzdžiui, oro temperatūra, debesys, krituliai), mokomasi aptarti duomenų fiksavimą, išvadas.			Pažinimo Kultūrinė	Supančios aplinkos pažinimas		Orai ir jų pagrindiniai elementai Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
8.	<i>Pažintis su Lietuvos žemėlapiu.</i> Mokomasi žemėlapyje atpažinti Lietuvos valstybės ribas, parodyti savo gyvenamąją vietą, Lietuvos sostinę Vilnių, pasirinktinai 2–3 didžiausius miestus, upes, ežerus, Baltijos jūrą.			Kūrybiškumo Pažinimo Kultūrinė	Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje		Pažintis su Lietuvos žemėlapiu Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
9.	<i>Gyvenamieji būstai.</i> Aiškinamasi, kas ir			Pažinimo	Geografinių		Gyvenamieji būstai

	kokuose būstuose gyvena (mažaaukštis ir daugiaaukštis ir (ar) privatus ir daug savininkų turintis ir (ar) senas ir naujas namas).			Kultūrinė	tyrimų gebėjimai		Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
10.	<i>Verslas ir verslumas.</i> Kalbama apie verslininkui reikalingas savybes, pardavėjų ir pirkėjų vaidmenį. Diskutuojama, kaip tarpusavyje yra susiję verslai, kuo skiriasi prekės ir paslaugos.			Kūrybiškumo Komunikavimo	Orientavimasis rinkoje, ekonominių procesų supratimas ir asmeninių finansų tvarkymas	Atsakingas vartojimas	Verslas ir verslumas Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
11.	<i>Ekonominiai procesai artimiausioje aplinkoje.</i> Aiškinamasi, kur pagaminti artimiausioje aplinkoje esantys daiktai, kaip jie mus pasiekia, kodėl ne visi daiktai pagaminti Lietuvoje.			Pažinimo	Orientavimasis rinkoje, ekonominių procesų supratimas ir asmeninių finansų tvarkymas		Ekonominiai procesai artimiausioje aplinkoje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
Mokymo(si) turinio sritis. Praeitis, dabartis ir ateitis							
12.	<i>Žmonių gyvenimo kaita ir tęstinumas.</i> Analizuoja, kas yra laiko tėkmė ir kokie kartų kaitos požymiai: praeityje gyvenusių žmonių gyvenimo kaitos ir tęstinumo pavyzdžiai, tyrinėjama giminės istorija. Mokomasi nustatyti istorijos įvykių priežastis ir pasekmes, įvykių trukmę. Nagrinėjama iš ko sužinome apie savo valstybės praeitį, kuo skiriasi legendos, ir išgalvotos istorijos nuo tikrų sukurtų pasakojimų apie praeities įvykius, ieškoma požymių, kurie rodytų, kad tai įvyko praeityje.			Pažinimo Komunikavimo SESG	Orientavimasis istoriniame laike	Tradicijos ir papročiai	Žmonių gyvenimo kaita ir tęstinumas Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
13.	<i>Praeities tyrinėjimas.</i> Aptariama, kodėl			Kūrybiškumo	Istorinio,		Praeities tyrinėjimas

	svarbu tyrinėti praeitį, pažinti istoriją. Tyrinėjami šaltiniai, kurie gali papasakoti apie praeitį, nagrinėja tekstus, nuotraukas, meno kūrinius, daiktus. Ieškoma žmonių gyvenimą praeityje, jų kūrybą atspindinčių kūrinių, paminklų.			Pilietiškumo Skaitmeninė	geografinio, verslumo pasakojimo kūrimas		Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
14.	<i>Gyvenamosios vietovės istorija.</i> Aptariama gyvenamoji vietovė, mokykla, prisimenami įvykiai, asmenybės, kurie keitė vietos žmonių gyvenimą, tyrinėjamos tradicijos ir aiškinamasi kodėl kai kurios tradicijos keičiasi, keičiantis žmonių kartoms.			Komunikavimo Pilietiškumo Kultūrinė	Istorijos tyrimas ir interpretavimas	Tradicijos ir papročiai	Gyvenamosios vietovės istorija Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.

ILGALAIKIO PLANO III KLASEI PAVYZDYS

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas: _____

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 pr oc. 9 val	Kompetenc ijos	Pasiekimai	Tarpdaly- kinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildo- ma medžiaga
Visuomenės veiklos pažinimas	<i>Bendruomeniškumo kūrimas.</i> B.P. Aptariant probleminius aktualius artimiausios aplinkos klausimus, aiškinamasi, kodėl skiriasi	2		SESG Pažinimo Kultūrinė	Artimiausios socialinės aplinkos ir bendruomenės pažinimas	Etninė kultūra	S. Vilutis, S. Žukas. <i>Vaivorykštė. Gyvename kartu.</i> Rugsėjis. 3 klasė, Baltos lankos, 2014.	Bendruomeniškumo kūrimas Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
	žmonių nuomonės, kalbama, kaip priimti kitokią nuomonę, mandagiai nesutikti, išsakyti ir pagrįsti savo nuomonę. Susipažįstama su demokratinės visuomenės bruožais.								
	<i>Teisės ir pareigos.</i> B.P. Tyrinėjamos teisės ir pareigos namuose, mokykloje, kalbama, kodėl kiekvienam svarbu žinoti ir suprasti savo teises ir pareigas. Diskutuojama, kokia yra susitarimų reikšmė, siejant ją su demokratijos bruožais, aptariami atvejai, kai susitarimų yra laikomasi arba ne. Prisimenamos piliečio teisės ir pareigos, vaiko ir suaugusiojo teisės, laisvės, aptariamas vaiko teisių gynimas.	1		Pilietiškumo Pažinimo	Gyvenimas demokratinėje visuomenėje		V. Jonynienė. <i>Mūsų pasaulis</i> . 3 klasė. Pirmoji knyga. Šviesa, 2006.	Teisės ir pareigos Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Virtuali pažinimo erdvė Pilietybė (pilietiškumo mokykla.lt)* (307) Vaiko konstitucija: žiūrėk ir klausyk! - YouTube*

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
	<i>Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje.</i> B.P. Kalbama, koks yra prasmingas (naudingas) laikas prie kompiuterio, kokiems tikslams galima pasitelkti internetinę paiešką, kaip ir kur galima taikyti informacinius, komunikacinius įrenginius.	1		SESG Skaitmeninė	Supančios aplinkos pažinimas	Kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas		Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	INTERNETE NEMOKAMŲ SALDAINIŲ NEBŪNA 9 istorija iš knygos „Pinigai ir kiti Gilučių šeimos reikalai“ (youtube.com)*
	<i>Lietuvos valstybė ir pasaulis.</i> B.P. Nagrinėjama, kas yra valdžia ir valstybė, bendra kalba, kultūra, istorija, aiškinamasi, kokie iš protėvių paveldėti papročiai ir tradicijos. Prisimenami Lietuvos valstybės simboliai, jų sukūrimo istorija. Aptariami Lietuvos ir pasaulio piliečiai. Susipažįstama su Europos	3		SESG Kultūrinė	Gyvenimas demokratinėje visuomenėje	Etninė kultūra, Kultūros paveldas	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. <i>Raktas</i> . 3 klasė. Antroji knyga. Šviesa, 2007. V. Jonynienė. <i>Mūsų pasaulis</i> . 3 klasė. Pirmoji knyga. Šviesa, 2006.	Lietuvos valstybė ir pasaulis Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Virtuali pažinimo erdvė Valstybės simboliai ir apdovanojimai (pilietišku momokykla.lt)*

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
	Sąjunga, aptariama jos reikšmė Lietuvai.								
	<i>Rinka.</i> B.P. Pasitelkiant projektines veiklas ir situacinius žaidimus, mokomasi atpažinti pirkėjo ir pardavėjo vaidmenis. Aptariama, kas yra prekės ir (ar) paslaugos kaina, perteklius ir stygius.	2		Pažinimo Komunikavimas	Orientavimasis rinkoje, ekonominių procesų supratimas ir asmeninių finansų tvarkymas	Socialinė ir ekonominė plėtra		Rinka Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Mokytojo TV: Pamokos kitaip mažiesiems. Mokomės taupyti (emokykla.lt)* Žaidimas „TAXLA NDIA“ (emokykla.lt)* APSIPIR KIMO DIENA 4 istorija iš knygos „Pinigai ir kiti Gilučių

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
									šeimos reikalai“ (youtube.com)*
Aplinkos pažinimas	<i>Pagrindinės pasaulio kryptys.</i> B.P. Aiškinamasi apie pagrindines pasaulio kryptis, kalbama, kaip susiorientuoti vietovėje, aptariama kas padeda orientuotis dieną, kas naktį (pavyzdžiui, dieną Saulė, naktį – šiaurinė žvaigždė).	2		Pažinimo Kūrybiškumo	Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje		S. Vilutis, S. Žukas. <i>Vaivorykštė. Kelionė aplink pasaulį.</i> Gruodis. 3 klasė, Baltos lankos, 2014. V. Jonynienė. <i>Mūsų pasaulis.</i> 3 klasė. Pirmoji knyga. Šviesa, 2006.	Pagrindinės pasaulio kryptys Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	
	<i>Vietovės planas, sutartiniai ženklai.</i> B.P. Mokomasi sudaryti klasės, mokyklos planą.	1		Pažinimo Kūrybiškumo	Supančios aplinkos pažinimas. Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje.		S. Vilutis, S. Žukas. <i>Vaivorykštė. Kelionė aplink pasaulį.</i> Gruodis. 3 klasė, Baltos lankos, 2014. R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. <i>Raktas.</i> 3 klasė. Antroji knyga. Šviesa, 2007.	Vietovės planas, sutartiniai ženklai Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
	<i>Gaublys – Žemės modelis.</i> B.P. Elementari pažintis su gaubliu – Žemės modeliu: aptariama, kaip gaublyje vaizduojama sausuma, vanduo, žemynai ir vandenynai.	2		Pažinimo Kūrybiškumo	Supančios aplinkos pažinimas		S. Vilutis, S. Žukas. <i>Vaivorykštė. Kelionė aplink pasaulį.</i> Gruodis. 3 klasė, Baltos lankos, 2014. R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. <i>Raktas.</i> 3 klasė. Antroji knyga. Šviesa, 2007.	Gaublys – Žemės modelis Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	
	<i>Lietuvos vieta Europoje. Lietuvos kaimynai.</i> B.P. Mokomasi apie kaimynines šalis: Latvijos, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos vietą žemėlapyje ir jų sostines. Tyrinėjama Lietuvos geografinė padėtis.	2		Kultūrinė Pilietiškumo Pažinimo	Geografinių sistemų pažinimas. Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje.			Lietuvos vieta Europoje. Lietuvos kaimynai Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
	<i>Verslas artimiausioje aplinkoje.</i> B.P. Kalbama, ko reikia žmonėms kaip vartotojams ir ko reikia verslui. Mokomasi apibūdinti artimoje aplinkoje veikiančius verslus.	1		SESG Komunika-vimo	Verslumo gebėjimų ugdymas, ekonominės aplinkos pažinimas	Finansinis raštingumas		Verslas artimiausioje aplinkoje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Žaidimas „TAXLA NDIA“ (emokykla.lt)*
Praeitis, dabartis ir ateitis.	<i>Lietuvos valstybės kelias.</i> B.P. Tyrinėja, kada ir kodėl susikūrė Lietuvos valstybė, aiškinamasi, kuo buvo svarbus Žalgirio mūšis. Aptariama, kodėl Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė laikoma sugyvenimo ir tolerancijos pavyzdžiu.	2		Kultūrinė Komunika-vimo	Istorinės raidos supratimas		S. Vilutis, S. Žukas. Vaivorykštė. <i>Apie ką pasakoja gintaro pakabukas.</i> Vasaris. 3 klasė, Baltos lankos, 2015. R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. <i>Raktas.</i> 3 klasė. Antroji knyga. Šviesa, 2007.	Lietuvos valstybės kelias Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Aš, mano šeima ir Lietuvos istorija* Idomioji Lietuvos istorija vaikams veda istorikas Doc dr Deimantas Karvelis (youtube.com)* Valdovo pasiuntiny s

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
									(emokykla.lt)*
	<i>Praeities tyrinėjimas. Abiejų Tautų Respublika: nuo susitarimo būti iki paieškų likti kartu.</i> B.P. Kalbamas, ką reiškia gyventi be valstybės: okupacijos ir kova dėl laisvės. Nepriklausomos valstybės kūrimas: Vasario 16-oji ir Kovo 11-oji.	2		Pažinimo Kultūrinė Pilietiškumo	Istorijos tyrimas ir interpretavimas		S. Vilutis, S. Žukas. Vaivorykštė. <i>Laiko mašina sukame į praeitį</i>. Sausis. 3 klasė, Baltos lankos, 2014. V. Jonynienė. <i>Mūsų pasaulis</i>. 3 klasė. Pirmoji knyga. Šviesa, 2006. R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. <i>Raktas</i>. 3 klasė. Antroji knyga. Šviesa, 2007.	Praeities tyrinėjimas Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Idomioji Lietuvos istorija vaikams veda istorikas Doc dr Deimantas Karvelis (youtube.com)* Virtuali pažinimo erdvė Valstybingumas (pilietisku momokykla.lt)* Virtuali pažinimo erdvė Valstybinės šventės (pilietisku

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
									momokykla.lt *)
	<i>Mūsų valstybę kūrusios asmenybės.</i> B.P. Lietuvos karalius Mindaugas. Aptariami Lietuvos didieji kunigaikščiai (Gediminas, Vytautas), Lietuvos tautinės valstybės kūrėjai. Kovojančios Lietuvos prezidentas Jonas Žemaitis-Vytautas, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis ir nepriklausomos Lietuvos kūrėjai.	2		Pažinimo Komunikavim -mo Pilietiškumo	Orientavimasis istoriniame laike	Idėjos, asmenybės	V. Jonynienė. <i>Mūsų pasaulis</i> . 3 klasė. Pirmoji knyga. Šviesa, 2006.	Mūsų valstybę kūrusios asmenybės Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	Idomioji Lietuvos istorija vaikams veda istorikas Doc dr Deimantas Karvelis (youtube.com) *)
	<i>Viena, bet įvairi Lietuva.</i> B.P. Aptariama, kad esame kilę iš įvairių Lietuvos vietų, kalbamasi, kas mus sieja: kalba, vieta (teritorija), istorija, kultūra.	2		Pažinimo Komunikavim -mo Pilietiškumo	Geografinių tyrimų gebėjimai. Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje.	Kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas	V. Jonynienė. <i>Mūsų pasaulis</i> . 3 klasė. Pirmoji knyga. Šviesa, 2006.	Viena, bet įvairi Lietuva Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	
	<i>Lietuviai pasaulyje.</i> B.P. Aptariamos skirtingų likimų žmonių istorijos įvairiose pasaulio kraštuose,	1		Kultūrinė Kūrybiškumo	Istorinio, geografinio, verslumo	Idėjos, asmenybės, Darnus vystymasis	S. Vilutis, S. Žukas. <i>Vaivorykštė. Kelionė aplink pasaulį</i> . Gruodis. 3	Lietuviai pasaulyje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.	

Mokymosi turinio sritis	Tema (+ BP citata)	70 proc 26 val.	30 proc. 9 val	Kompetencijos	Pasiekimai	Tarpdalykinės temos	Vadovėlis	Skaitmeninis vadovėlis	Papildoma medžiaga
	tyrinėjama, kuriose šalyse gyvena šeimos giminės, kodėl?			Pilietiškumo	pasakojimo kūrimas, Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje.		klasė, Baltos lankos, 2014.		

*Pastaba: * Medžiaga peržiūrėta 2026-01-26*

ILGALAIKIO PLANO IV KLASEI PAVYZDYS

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas: _____

Mokymosi turinio tema +(BP citata)	70 proc. 26 val.	30 proc. 9 val.	Kompetencijos	Pasiekimai	Pastabos (Integracija, tarpdalykinės temos)	Skaitmeninis vadovėlis
Mokymosi turinio sritis. Visuomenės veiklos pažinimas.						
<i>Veikla ir santykiai bendruomenėje.</i> Diskutuojama, kaip priimti bendrus sprendimus, ką reiškia susitarti, kaip kasdieniame gyvenime taikyti paprastus ir (ar) nesudėtingus būdus sprendžiant tarpasmenines problemas. Nagrinėjama savanorystė, kalbamasi, kuo kiekvienas gali padėti kitam, aptariama, kodėl tai svarbu, kodėl tai padeda stiprinti visuomenę.	2		Pažinimo Kultūrinė	Artimiausios socialinės aplinkos ir bendruomenės pažinimas	Kultūrų įvairovė	Veikla ir santykiai bendruomenėje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
<i>Dalyvavimas vietos bendruomenės gyvenime.</i> Prisimenama, kas yra atsakomybė, iniciatyva, lyderystė. Nagrinėjamas idėjų siūlymas, kai yra siekiama aplinkos pokyčių. Prisimenamos valstybinių, tautinių, tarptautinių švenčių dienos, atmintinos dienos, jų paskirtis ir tradicijos, aptariamas pagarbus	2		Pilietiškumo Kultūrinė	Gyvenimas demokratinėje visuomenėje	Asmens savybių ugdymas	Dalyvavimas vietos bendruomenės gyvenime Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.

požiūris į tradicijas, religiją, kultūrą.						
<i>Demokratinė visuomenė. Mokomasi, kas yra demokratija, aptariami demokratijos bruožai: žmogaus teisės, įstatymai, dalyvavimas valstybės valdyje; aiškinamasi, kas yra Lietuvos Respublikos Konstitucija, aptariamos svarbiausios valstybės valdymo institucijos: Prezidentas, Seimas, Vyriausybė, tyrinėjama svarbiausių valstybės valdymo institucijų paskirtis, pagrindinė veikla. Tyrinėja Europos Sąjungos simbolius.</i>	2		Pažinimo Pilietiškumo	Gyvenimas demokratinėje visuomenėje		<u>Demokratinė visuomenė</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> 1-4 kl.
<i>Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje. Aptariama, kuo naudingi, žalingi kompiuteriniai žaidimai, kaip ir kuo virtuali erdvė gali įtraukti, kalbama apie įnikimą į virtualią erdvę, kalbama apie socialinių tinklų teikiamas galimybes ir grėsmes, diskutuojama, ar viskas internete yra tiesa.</i>	1		Skaitmeninė	Supančios aplinkos pažinimas	Medijų raštingumas	<u>Saugus ir atsakingas elgesys virtualioje erdvėje</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> 1-4 kl.
<i>Ekonominiai procesai bendruomenėje.</i>	2		Kūrybiškumo Pažinimo	Orientavimasis rinkoje, ekonominių	Aplinkos tvarumas Žiedinė ekonomika	<u>Ekonominiai procesai bendruomenėje</u>

Diskutuojama apie verslo įmonių ir valstybinių institucijų sukuriamas prekes ir paslaugas. Aptariama, kodėl skiriasi produktų kilmės šalys. Diskutuojama apie atsakingo vartojimo svarbą. Aptariama, kodėl verslas ir namų ūkiai moka mokesčius valstybei. Prekių ir pinigų judėjimas. Aptariamos sąvokos: pirkėjas – vartotojas, gamintojas – pardavėjas, namų ūkis, prekės, paslaugos, ištekliai. Kalbama apie pardavėjų pajamas, pirkėjų išlaidas. Diskutuojama apie taupymą, skolinimąsi ir bankus.				procesų supratimas ir asmeninių finansų tvarkymas	Žinios apie finansus	Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
Mokymosi turinio sritis. Aplinkos pažinimas.						
<i>Žemėlapis tyrinėjimas.</i> Tyrinėjama, kaip vaizduojami nelygumai, ieškoma objektų žemėlapyje, naudojantis skirtingais žemėlapiais.	3		Pažinimo Kūrybiškumo	Supančios aplinkos pažinimas		Žemėlapis tyrinėjimas Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.
<i>Žemynai ir vandenynai.</i> Mokomasi žemynų ir vandenynų pavadinimų, aptariama jų vieta žemėlapyje ir gaublyje, susipažįstama su pagrindiniais žemynų	2		Pažinimo	Geografinių sistemų pažinimas		Žemynai ir vandenynai Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.

ypatumais.						
<i>Žmonių ir jų gyvenimo įvairovė pasaulyje.</i> Aptariama, kur ir kaip gyvena žmonės skirtinguose pasaulio kraštuose (gamtinė aplinka, būstai, kultūros ypatumai).	2		Pilietiškumo Kūrybiškumo	Orientavimasis erdvėje ir žemėlapyje		<u>Žmonių ir jų gyvenimo įvairovė pasaulyje</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> <u>1-4 kl.</u>
<i>Lietuvos etnografinių sričių ypatybės.</i> Susipažįstama su etnografiniais regionais (Aukštaitija, Žemaitija, Dzūkija, Suvalkija (Sūduva) ir Mažoji Lietuva) ir jų kultūriniais bruožais.	2		Pažinimo Kultūrinė	Geografinių tyrimų gebėjimai	Etnografiniai regionai	<u>Lietuvos etnografinių sričių ypatybės</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> <u>1-4 kl.</u>
<i>Jeigu būčiau verslininkas.</i> Aptariama, kas yra verslo idėja ir komandinio darbo vaidmuo ją įgyvendinant. Kalbama apie veiklos planavimą, konkurenciją, reklamą ir atsakomybės už savo veiksmus svarbą.	1		Kūrybiškumo Pažinimo	Verslumo gebėjimų ugdymas, ekonominės aplinkos pažinimas		<u>Jeigu būčiau verslininkas</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> <u>1-4 kl.</u>
Mokymosi turinio sritis. Praeitis, dabartis ir ateitis.						
<i>Žmonių gyvenimas skirtingais istorijos laikotarpiais.</i> Tyrinėjama, kodėl istorikai išskiria atskirus istorijos laikotarpius, mokomasi kas būdinga laikotarpiams (priešistorė, senovė, viduramžiai, naujieji laikai, naujausieji laikai).	2		Pažinimo Pilietiškumo Kultūrinė	Istorinės raidos supratimas Orientavimasis istoriniame laike		<u>Žmonių gyvenimas skirtingais istorijos laikotarpiais</u> <u>Visuomeniniai mokslai</u> <u>1-4 kl.</u>

<i>Žmonių veikla ir mokymas (-is) praeityje.</i> Nagrinėjama, kaip keitėsi žmonių veikla, profesijos, jų pasirinkimas, kalbama kuo vertėsi žmonės prieš šimtą, tūkstantį metų. Kalbama, ko ir kaip mokėsi mokykloje mano bendraamžiai praeityje, prisimenamos pirmosios mokyklos pasaulyje ir Lietuvoje, vadovėliai ir kitos mokymo(si) priemonės. Aptiriamos ir ateities mokymo(si) perspektyvos, paminint ir mokslo pažangos atradimus. Mokomasi nusakyti kelionės maršrutą, tikslą.	1		Pilietiškumo Kultūrinė	Istorijos tyrimas ir interpretavimas		<u>Žmonių veikla ir mokymas(-is) praeityje Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.</u>
<i>Laisvalaikis ir žaidimai.</i> Tyrinėjamas, bendraamžių laisvalaikis prieš šimtą, tūkstantį metų, diskutuojama, kaip jis bus leidžiamas ateityje.	1		Kūrybiškumo Kultūrinė	Istorijos tyrimas ir interpretavimas		<u>Laisvalaikis ir žaidimai Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.</u>
<i>Aš – praeities tyrinėtojas.</i> Nagrinėjama, pagal kokius požymius galima nustatyti tam tikrą istorinį laikotarpį, nagrinėjant istorinius dokumentus, senus daiktus, meno kūrinius, fotografijas ir kt. Aptariama į ką svarbu atsižvelgti pasakojant apie	3		Pažinimo Kūrybiškumo	Istorinio, geografinio, verslumo pasakojimo kūrimas		<u>Aš – praeities tyrinėtojas Visuomeniniai mokslai 1-4 kl.</u>

praeitį, ką apie praeitį pasakoja muziejaus eksponatai.						
---	--	--	--	--	--	--

Planuojant visuomeninio ugdymo bendrosiose programose apibrėžtą ugdymo turinį reikėtų atkreipti dėmesį į privalomo (70 proc.) ir pasirenkamojo (30 proc.) mokymosi turinio santykį. 30 proc. ugdymo turinio mokytojas pritaiko atsižvelgdamas į individualius mokinio gebėjimus. Mokiniui, patiriančiam mokymosi sunkumų, sudaromos sąlygos pakartoti mokomąją medžiagą, išsiaiškinti kilusius klausimus, atlikti skirtingo sudėtingumo užduočių, kurios padėtų įtvirtinti įgytas žinias ir gebėjimus, ir pan. Mokiniui, demonstruojančiam aukštus socialinius gebėjimus, ugdymo turinys gilinamas, plėtojamas, siūlomos sudėtingesnės užduočių atlikimo formos, suteikiant galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams ne tik mokykloje, bet ir kitose ugdomosiose/edukacinėse/kultūrinėse erdvėse už mokyklos ribų ir pan.

Visuomeninio ugdymo turinio planavimo pavyzdyje nurodytos temos lentelės stulpelyje „30 proc.“ yra rekomendacinio pobūdžio ir mokytojas atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus, vykdomas veiklas gali numatyti nagrinėti kitas, papildomas, mokiniams aktualias temas.

7. SKAITMENINĖS MOKYMO PRIEMONĖS, SKIRTOS BP ĮGYVENDINTI

Šiame skyrelyje pateikiamos trumpos anotacijos ir nuorodos į skaitmenines mokymo priemones, skirtas BP įgyvendinti.

Skaitmeninės mokymosi priemonės yra multimodalios (informacija pateikiama įvairiomis verbalinėmis ir vizualinėmis formomis) ir adaptyvios (mokymosi turinys automatiškai pritaikomas prie besimokančiojo mokymosi galimybių ir pasiekimų).

Su mokiniais svarbu aptarti saugumo internete aktualius klausimus, pateikti naudingų nuorodų apie draugišką internetą mokiniams ir jų tėvams:

<https://mokytojtvmokykla.lt/search?q=draugi%C5%A1kas+internetas>

<https://www.draugiskasinternetas.lt/>

Priemonės mokymuisi, leidiniai, plakatai, vaizdo medžiaga, naudingi patarimai:

[Priemonės mokymuisi - Draugiškas internetas](#)

Leidiny pradinį klasių mokinių tėveliams „Vaikai ir medijos“:

<https://sodas.ugdome.lt/bylos/GENERAL/5927b0fd-fae3-4e1a-8aa2-72b2f58dd6f9.pdf>

Nr.	Pavadinimas	Anotacija	Nuoroda
1.	<i>Lietuvos muziejai</i>	Lietuvos muziejuose nuolat rengiamos ir įgyvendinamos edukacinės programos, projektai, paskaitos, apžvalginės ir teminės ekskursijos, pamokos. Edukacinė veikla orientuota į įvairias amžiaus ir socialines grupes. Užsiėmimų metu patraukliais ir netradiciniais būdais supažindinama su istorijos įvykiais bei reiškiniiais, meno pasauliu, papročiais, tradicijomis, praeities žmonių buitimi.	www.muziejai.lt
2.	<i>Virtualios parodos</i>	Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje rengiamos virtualios teminės parodos, skirtos žymių Lietuvos ir pasaulio kultūros ir visuomenės veikėjų bei valstybei ir visuomenei svarbių įvykių jubiliejams paminėti, Nacionalinės bibliotekos vertingiausiems dokumentams, kolekcijoms ir ištekliams populiarinti.	http://parodos.emuziejai.lt/
3.	<i>Lietuvos jūrų muziejus</i>	Lietuvos jūrų muziejaus parengtos virtualios pamokos papildo Bendrojo ugdymo programas, skatina savarankiškai imtis iniciatyvos, domėtis įvairiomis gyvenimo sritimis, atrasti savo stiprybes ir talentus, prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi. Praktinės veiklos ugdo komunikavimo ir bendradarbiavimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, iniciatyvumo, refleksijos bei aukštesnio mąstymo gebėjimus. Padeda orientuotis istoriniame laike ir erdvėje, kviečia pažinti ir tyrinėti aplinką. Muziejaus specialistų parengtos metodinės rekomendacijos padės mokytojui pasirengti pamokai ir sklandžiai organizuoti ugdymo procesą.	https://muziejus.lt/
4.	<i>Valstybės pažinimo centras</i>	Valstybės pažinimo centras – tai moderni edukacinė erdvė, duris atvėrusi 2016 m. kovo 10 d. Nuolatinėje Centro ekspozicijoje siekiama atsakyti į klausimus, kaip veikia demokratiška valstybė ir jos institucijos, kaip piliečiai gali prisidėti prie valstybės kūrimo ir valdymo, kokiais būdais galima spręsti visai visuomenei ar vietos bendruomenei aktualias problemas.	https://pazinkvalstybe.lt/

8. LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Šiame skyrelyje pateikiamos trumpos anotacijos ir nuorodos į literatūros ir kitų šaltinių sąrašus, reikalingus įgyvendinant bendrąsias programas. Pateikti šaltiniai apima įvairią dalykinę ir metodinę su skirtingomis dalyko temomis susijusią medžiagą. Sąrašuose pateikiami šaltiniai ne tik lietuvių, bet ir kitomis kalbomis.

Nr.	Pavadinimas
1.	Budrys, B. (2021). <i>Gamtos ištekliai: ar mūsų planeta gali pavargti?</i> Prieiga per internetą: https://blog.swedbank.lt/visuomene-video-pamokos-tvari-visuomene/bronius-budrys-gamtos-istekliai-ar-musu-planeta-gali-pavargti
2.	Cooper, H. (1995). <i>History in the early years</i> . London: David Fulton.
3.	Cooper, H. (2016). <i>Teaching History Creatively</i> (Learning to Teach in the Primary School Series). New York: Routledge
4.	Hattie, J. (2020). <i>Visible Learning Effect Sizes When Schools Are Closed: What Matters and What Does Not</i> . Prieiga per internetą: https://www.educationreview.com.au/2020/04/education-expert-john-hattie-weighs-in-on-the-impacts-of-distance-learning/
5.	Lambert, D., Morgan, J. (2010). <i>Teaching Geography 11–18. A Conceptual Approach</i> . London: Open University Press.
6.	Mąstymo gebėjimų vertinimo programa (2020). Prieiga per internetą: https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/14200
7.	Peck, C., Seixas, P. (2008). <i>Benchmarks of Historical Thinking: First Steps</i> . Canadian Journal of Education, 31(4), 1015–1038. Prieiga per internetą: http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ830511.pdf
8.	<i>Ugdome Lietuvos pilietį. Patarimai mokytojui</i> (2015). Vilnius: Ugdymo plėtotės centras.
9.	Žemgulienė, A. (2014). <i>Šiuolaikinės didaktikos kaita: istorijos mokymo pradiniam ugdymui didaktinės tendencijos</i> . Ugdymo paradigmos iššūkiai didaktikai [kolektyvinė monografija; 4, 166]. Vilnius: Edukologija, p. 199–249.
10.	Žemgulienė, A. (2020). <i>Istorinio laiko supratimas pradinėse klasėse: ugdymo lūkesčiai ir pasiekimai</i> . Acta paedagogica Vilnensia, 44, 114–128.

9. UŽDUOČIŲ AR MOKINIŲ DARBŲ, ILIUSTRUOJANČIŲ PASIEKIMŲ LYGIUS, PAVYZDŽIAI

Pateikiama užduotimi siekiama atskleisti kaip, atsižvelgiant į visuomeninio ugdymo programoje apibrėžtus pasiekimų lygių požymius, formuluoti mokinių pasiekimų vertinimo kriterijus, numatyti jų raiškos požymius.

Pavyzdyje pateikiamas bendradarbiaujančios grupės narių įsivertinimo lapo pavyzdys, kuris padeda mokiniui stebėti ir įsivertinti savo ir grupės narių veiklą pamokoje.

Mokinių darbų pavyzdžiai padeda suprasti kaip atnaujintose bendrosiose programose aprašyti mokinių pasiekimų lygių požymiai pritaikomi praktiškai.

TEMA: Giminės medis

BENDRADARBIAUJANČIOS GRUPĖS NARIŲ ĮSIVERTINIMO LAPAS

Patarimai mokytojui:

Įsivertinimo lape pateikiamas mokomojo dalyko turinio ir bendradarbiavimo grupėje aspektas. Bendradarbiaujančioji grupė sudaroma taip, kad jos sudėtyje būtų skirtingų gebėjimų mokiniai. Mokiniams pateikiamos užduotys turėtų atitikti jų gebėjimus.

Žymėjimo paaiškinimai įsivertinimo lape: *Žalia* – džiaugiuosi savo/grupės pasiekimais. *Geltona* – galėjau labiau pasistengti. *Mėlyna* – per mažai stengiausi, buvo sunku

Mokinių vardai	I UŽDUOTIS Teksto skaitymas ir nagrinėjimas				II UŽDUOTIS Medžio dalys ir jų nauda medžiui				III UŽDUOTIS Giminės medžio kūrimas	
	Moku perskaityti tekstą ir jį vertinti (pasakyti savo nuomonę, apibūdinti veikėjus ir pan.)	Įvardiju teksto veikėjų giminystės ryšius (vaikas, tėvas, senelis)	Pagalba		Nurodau pagrindines medžio dalis ir paaiškinu, kam jos reikalingos	Pagalba		Atidžiai klausiau, ką apie medžio dalis sako draugai ir užpildžiau lentelę	Tariausi su kitais grupės nariais ir sukūriau giminės medį	Papasakoju u grupės nariams apie savo giminės medį ir išklausiau kitus
			Man padėjo (papildė, patarė, kt.)	Aš padėjau (papildžiau, patariau, kt.)		Man padėjo išsiaiškinti, kam reikalingos medžio dalys	Aš padėjau išsiaiškinti, kam reikalingos medžio dalys			
Povilas										
Arnas										
Kotryna										
Laura										

Patarimai mokytojui. Mokinių atliktų darbų vertinimas atliekamas pagal iš anksto su mokiniais aptartus vertinimo kriterijus. Grįžtamasis ryšys apie atliktą užduotį mokiniams pateikiamas individualiai parašant vertinamąjį komentarą. Vertinimo komentaras parengiamas pagal užduočiai keliamus vertinimo kriterijus.

Mokinių darbų vertinimo pavyzdys
(pildo mokytojas Mokytojo užrašuose/Mokytojo dienoraštyje)

Mokinio darbo vertinimo kriterijai	Atitinka	Atitinka dalies	iš	Atitinka tik pagal keletą požymių, darbas tobulintinas	Neatitinka
Vaizduojant giminės medį remtasi pavyzdžiu, yra pavaizduotos pagrindinės medžio dalys.					
Taisyklingai įvardijama medžio dalių naudamedžiui.					
Įvardijami giminės medyje pateikiami tėvų, senelių vardai, giminystės ryšiai.					
Giminės medis pristatytas kitiems nuosekliai pasakojant tai, kas jame vaizduojama.					
Dirbant grupėje demonstruojami bendradarbiavimo gebėjimai.					
Sukurtas giminės medis tvarkingas, taisyklingai užrašyti vardai, giminystės ryšius nusakantys žodžiai.					

Giminės medžio pavyzdys pagal pasiekimų lygių požymius

Giminės medžio pavyzdys (slenkstinis lygmuo)	<i>Vertinimo komentaro pavyzdys (slenkstinis lygmuo).</i> Giminės medis parengtas mokytoji padedant. Savarankiškai įvardyti tėvų, senelių vardai, pateikiant klausimus – giminystės ryšiai. Pristatant giminės medį kitiems, jis parodytas, pasakyti keli sakiniai apie tai, kas jame vaizduojama. Giminės medyje pavaizduotos pagrindinės medžio dalys, tačiau ne visuose žodžiuose raidės jungiamos taisyklingai. Dirbant grupėje kilo sunkumų laikantis bendrų susitarimų.
Giminės medžio pavyzdys (patenkinamas lygmuo)	<i>Vertinimo komentaro pavyzdys (patenkinamas lygmuo).</i> Giminės medis parengtas mokytoji padedant. Savarankiškai įvardyti tėvų, senelių vardai, giminystės ryšiai. Pristatant giminės medį kitiems paaiškinti giminystės ryšiai. Giminės medyje pavaizduotos pagrindinės medžio dalys. Nurodyti tik giminystės ryšiai, neužrašyti vardai. Giminystės ryšius žymintys žodžiai užrašyti ir spausdintinėmis, ir rašytinėmis raidėmis. Dirbant grupėje bendrų susitarimų laikytasi iš dalies.
Giminės medžio pavyzdys (pagrindinis lygmuo)	<i>Vertinimo komentaro pavyzdys (pagrindinis lygmuo).</i> Giminės medis parengtas savarankiškai. Įvardyti tėvų, senelių vardai, paaiškinti giminystės ryšiai. Pristatant giminės medį kitiems, nuosekliai pasakojama, kas jame vaizduojama. Giminės medyje pavaizduotos pagrindinės medžio dalys, vardai užrašyti taisyklingai. Dirbant grupėje geba teikti pagalbą kitiems.
Giminės medžio pavyzdys (aukštesnysis lygmuo)	<i>Vertinimo komentaro pavyzdys (aukštesnysis lygmuo)</i> Giminės medis parengtas savarankiškai. Įvardyti tėvų, senelių vardai, išsamiai paaiškinti giminystės ryšiai. Pristatant giminės medį kitiems, nuosekliai pasakojama, kas jame vaizduojama. Giminės medyje pavaizduotos pagrindinės medžio dalys, nurodyti vardai ir giminystės ryšiai užrašyti taisyklingai. Dirbant grupėje demonstruojami bendradarbiavimo gebėjimai.